

graffiti

Рірен Роздобудько

 графіті

ОЛЕНІАДА

Харків «Фоліо» 2014

Від автора

Ця книжка писалася «трьома заходами».

Перші пару розділів написано ще в 2002 році.

Зараз вже точно не пригадаю, що саме змусило виляяти все, що тоді відбувалося в країні словом, яке несподівано злетіло з язика: «Лапландія!».

Звісно, Лапландія була тут ні до чого.

Там насправді гарно.

Але зимно.

І бігає багато-багато неляканих оленів...

Почала писати — і закинула в шухляду, адже настав 2004 рік! І «Лапландія» в один день перетворилася на велику країну. З великим майбутнім. З людьми, котрі за мить розпря-милися і пішли вперед...

Йшли, йшли, йшли.

Озиралися і здивувалися: ті, хто послав їх уперед, — з ти-ми, хто тягнув назад, вже столи зсунули і тихо-мирно разом чаї ганяють...

Довелось знову виляятись тим же «незлим тихим словом», вийняти з шухляди недописане і дописати — в 2006 році. І назвати те все «комедією абсурду».

Так закінчилась перша частина «Оленіади».

До другої приступила в січні 2013 року.

Виходячи з тієї давньої істини, що коли закінчуються гнів і сльози — останньою зброєю стає... сміх. І останнім сміється той, кому немає чого втрачати. І сміючись — перемагає.

Я нічого не додавала в текст, написаний рік тому, хоча, зізнаюсь, дуже корить це зробити навіть тепер. Але то було б нечесно.

І вдячна видавцям, почувши, що цей текст варто надрукувати, адже «нині життя йде попереду літератури».

Тому залишаю все, як є. І сподіваюсь, що фінал вам сподобається.

Ваша І. Р.

ОЛЕНІУМ–2006

Цього літа значно потеплішало. За повідомленнями синоптиків, шар снігу не перевищував сорока сантиметрів, а подекуди зменшився до двадцяти.

Ночі, як завжди, були світлими, дороги і дерева виблискували тьмяним цукровим сріблом.

Вночі Семен Петрович Василенко довго не міг заснути. Він стояв біля вікна на кухні й дивився на темні вікна будинку, що знаходився навпроти. За шафою, якою був відгороджений кут, на ортопедичному матраці «Венетто» тихо сопла дружина Ілона Павлівна.

«Чи вистачить ягелю до кінця серпня? — стурбовано думав Семен Петрович, розглядаючи стайні, щільно розташовані на подвір'ї, мов ластівчині гнізда. — Чи, може, скористатися нагодою — усе ж одно не спиться! — і насмикати хоч трохи корму з сусідських ясел?..» Ця злочинна думка відвідувала його не вперше, але Семен Петрович намагався усіляко відганяти її. Стайні на подвір'ї його одинадцятиповерхового будинку було

добре облаштовано та, як подейкували, «озброєно» сигналізацією чи електричним струмом.

Семен Петрович зітхнув і відірвався від споглядання. Лягати не хотілося. Він наосліп рушив своїм «сонним царством». Прочинив двері до «дитячої» — там, випереджаючи одне одного за гучністю та тембром, хропли тещь із тещею. Оксана та Павлик, немов зайченята, поховалися під ковдрами на розкладачках, що стояли навпроти «музичного» дивану, і теж мирно сопли. Семен Петрович зачинив двері.

«Чи вистачить ягелю до кінця серпня?» — знову подумав він, прямуючи до зали. Припав вухом до дверей, прислухався. Приклався оком до шпарини.

Пантелеймон лежав посеред кімнати, мов цар. Його боки рівномірно здіймалися й опадали. Дихання було рівним. Час від часу він дрібно прях вухами, — і цей приглушений звук нагадував тріпотіння крил нічного метелика, що б'ється в стелю.

«Спи, синку, спи... — з лагідністю та щемом подумав Василенко. — А з ягелем щось вирішимо, не бійся!»

* * *

Ранок, починаючи з шостої години, бринів, як гроно порожніх консервних банок, прив'язаних вар'ятами до хвоста бідаки-кота. Але всі вже до цього звикли. Гучне відчайдушне «Цоб-цабе!» лунало подвір'ями. Люди відчиняли стайні, поралися з упряжками, розчісували спи-

ни та боки своїх вихованців густими гребінцями, весело перегукувалися поміж собою: «Михайле! Твій сьогодні такий гарнющій! От що значить — вітаміни!» — «Так отож! Самою сіллю не підживити!» — «Де мій батіг, бовдуре?» — «Сама така. Знову, мабуть, удома на трельяжі забула. Гукни-но Сашка — нехай з вікна викине. Та гляди, щоб не в кучугуру, бо потім до вечора шукатимеш!»

Гірше було тим, хто не встиг або не спромігся побудувати стайню. Вони ховали очі і тягли своїх вихованців сходами. Олені відчайдушно мукали і намагалися лизати вапно зі стін.

Родина Семена Петровича була саме з таких, незможних. Щоправда, Пантелеймон був гарний та пишний, як пампушка (так казала теща), а от власного помешкання поки що не мав. І не відомо, чи матиме. Дозвіл з ЖЕКу коштував не дешево. До того ж треба було платити за проект, за будівництво та діставати будматеріали. Відверто кажучи, Василенко не дуже й хотів відселяти Пантелеймона вниз, у двір. Олень коштував йому безліч зусиль та принижень. Щоб пан Ройтберг, його безпосередній начальник, а в минулому — товариш по університетському гуртожитку, віддав «задешево» молодого оленя, Василенку довелося їздити в огидні відрядження, дарувати начальникові запальнички та запрошувати в гості на свята всю його родину. Але Пантелеймон був вартий усіх цих зусиль! Він швидко ріс і вже за чотири місяці після народження був готовий до поїздок не тіль-

ки до центру міста, але і до родичів у село. Роги в нього були гіллясті, навіть шкрябали стелю.

Перед тим як зважитись на купівлю, Семен Петрович, на відміну від інших громадян, прочитав купу наукової літератури та міг сам консультувати інших з приводу утримування оленів. На роботі до нього щодня підходили власники упряжок із питаннями: «Коли закінчиться гін?» (Василенко докладно розповідав, що оленячий спарювальний концерт триватиме з серпня по жовтень, а в цей час треба підгодовувати самців сіллю й тричі на день виводити до калюж із багном, аби вони могли там добре покачатися), «Коли можна давати злакові замість моху та ягелю?» (Василенко виголошував цілу промову про те, що злакові мають бути в раціоні тварин тільки влітку та восени), «Коли краще виводити дорослого самця на бійку?» (Звичайно ж, під час статевого збудження в ясні погожі дні!) Консультуючи співгромадян, Василенко страшенно розлючувався, бо Пантелеймон був у нього один-єдиний, а в інших — не менше трьох чи навіть чотирьох голів. І майже всі спромоглися побудувати стайні. І у всіх вистачало грошей на ягель.

От із такими невеселими думками Семен Петрович тяг Пантелеймона з сьомого поверху на перший.

* * *

Валентин Самсонович Ройтберг приїхав на роботу — до редакції глянцевого журналу «Вітчизняний оле-